

Offentligt ansatte er skeptiske overfor offentliggørelse af nationale skoletests

En spørgeskemaundersøgelse, gennemført af analyseinstituttet Interresearch for tænketanken CEPOS blandt 1.155 repræsentativt udvalgte danskere, viser, at der i befolkningen er et stort flertal for at offentliggøre de nationale skoletests. 55 pct. støtter offentliggørelse, mens 36 pct. er modstandere af offentliggørelsen. Resultatet tyder på, at der i befolkningen generelt er et ønske om større indsigt i folkeskolens arbejde. Modstanden findes primært blandt oppositionens vælgere, men endnu mere betydeligt, er hvilken sektor man arbejder i. Det viser sig således, at mens 60 pct. af de ansatte i den private sektor støtter offentliggørelsen, støtter kun 48 pct. af de offentligt ansatte offentliggørelsen. Undersøgelsen viser således ikke blot, at befolkningen støtter offentliggørelse, men indikerer også, at den modstand, der eksisterer, i et betydeligt omfang skyldes den store gruppe af offentligt ansattes generelle modstand mod borgernes indsigt i resultatmålinger fra offentlige institutioner.

Indledning

Med nogen forsinkelse er man ved at indføre nationale test i folkeskolen. Eleverne skal testes i fagene danske, matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi. Testene skal hyppigst gennemføres i læsning, hvor 2., 4., 6. og 8. klasse testes. Baggrunden for indførelsen af testene har været et ønske om at sikre et højere fagligt niveau. Udover det praktiske sigte kan testene ses som et af de mest konkrete tiltag i værdikampen. Testene er for det første et opgør med den grundlæggende tanke, at døren til klasseværelset er hermetisk lukket for andre end læreren. Metode og hastighed i indlæring var kun lærerens og ingen andres sag. Testene er samtidigt et slag for fagligheden i folkeskolen, som startende fra 1970'erne var trængt i baggrunden i forhold til blødere og mindre definerbare mål såsom kreativitet, det hele menneske osv. Endelig er testene et opgør med tanken om, at folkeskolens metier er så kompliceret, at måling af resultaterne er umulig.

Alt dette har gjort testene meget omdiskuterede, men der var dog et solidt flertal i folkettinget bag testenes indførelse i skolen. Da Lars Løkke fremlagde sin idé om at testene skulle offentliggøres forsvandt den politiske enighed dog. Offentliggørelsen af testene rammer ind i endnu en aktuel diskussion og kerne i værdikampen, nemlig borgernes indsigt i offentlige institutioners resultater. Det er derfor interessant at undersøge, befolkningens holdning til spørgsmålet, og ikke mindst at søge indsigt i, hvad der ligger bag befolkningens stillingtagen.

Skal de nationale test offentliggøres

Resultaterne, spørgeskemaundersøgelse bygger på, er gennemført af analyseinstituttet Interresearch for tænketanken CEPOS i perioden 9. - 16. februar 2010 blandt 1.155 repræsentativt udvalgte danskere. Den præcise spørgsmålsformulering fremgår af tekstboksen nedenfor og resultaterne fremgår af figur 1, der viser, at et absolut flertal på 55 pct. mener, at resultaterne fra testene skal offentliggøres. 36 pct. er imod og 9 pct. svarer 'ved ikke'.

Boks 1. Spørgsmålsformulering

Man er ved at indføre nationale test i folkeskolen i bl.a. fagene dansk og matematik. Det diskuteres nu, om resultaterne af disse test skal offentliggøres, så forældre og andre får indsigt i skolernes resultater.

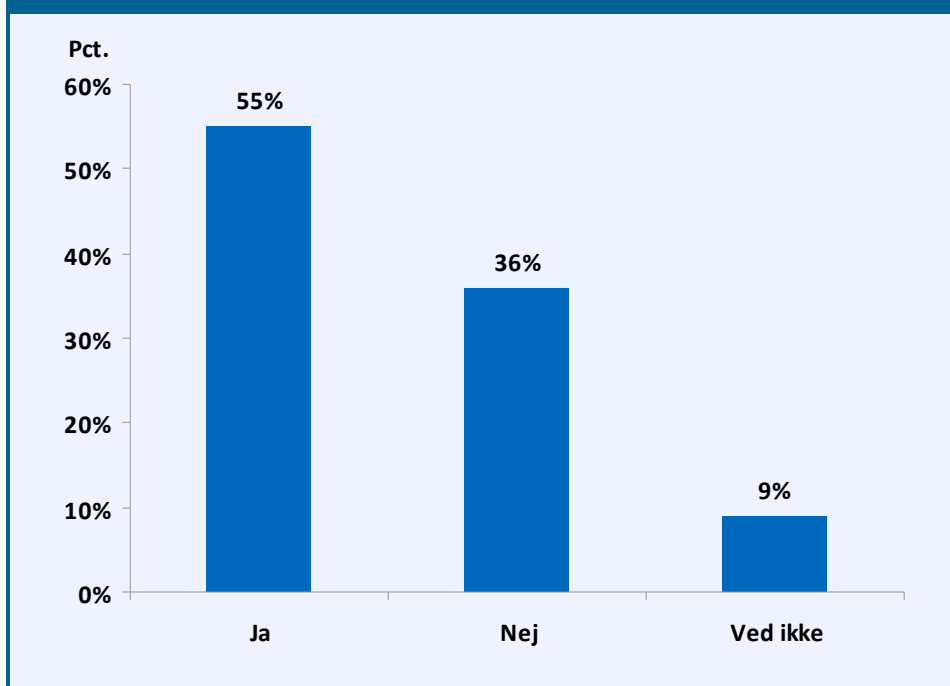
Mener du, det vil være en god ide at skolernes gennemsnitlige testresultater offentliggøres?

1: Ja

2: Nej

3: Ved ikke

Figur 1. Resultat af meningsmåling

Resultatet er konsistent med tidligere undersøgelser, der viser, at der i befolkningen generelt er støtte til offentliggørelse af skolestatistik¹. Et interessant spørgsmål er dog, om den generelle enighed dækker over forskelle i befolkningen på tværs af forskellige grupper. En kortlægning af dette kan give et indblik i, hvad der ligger til grund for folks besvarelse.

For at undersøge dette er talmaterialet blevet opdelt på følgende variabler:

- Køn
- Alder
- Om man har børn i skolealderen eller førskolealderen
- Uddannelsesniveau
- Beskæftigelsessituation

¹ I 2007 spurgte Catinet for CEPOS om holdningen til forskellige former for statistik om folkeskolerne. Størst opbakning var der til offentliggørelse undersøgelser af elevernes og forældrenes tilfredshed. Der blev også spurgt til ønsket om offentliggørelse af de nationale test. Der var dengang knap så stor støtte til offentliggørelse, idet kun 43 pct. (mod nu 55 pct.) støttede offentliggørelsen af resultaterne. Pga. forskelle i opbygning af spørgsmålet er resultaterne dog ikke helt sammenlignelige. Se "Støtte til offentliggørelse af skolestatistik" (CEPOS 2007):

http://www.cepos.dk/uploads/media/Stoette_til_offentliggoerelse_karakter_2006.pdf

- Hvilket parti man ville stemme på, hvis der var folketingsvalg

Det viser sig, at det kun er sektoren og partitilhørsforhold, der har en signifikant betydning². I tabellen nedenfor er resultaterne opdelt efter hvilket parti respondenterne ville stemme på, såfremt der var folketingsvalg nu. Som det fremgår, er der betydelige forskelle mellem partierne. Opbakningen er størst blandt regeringspartiernes og DFs vælgere. Mens omkring 40 pct. af oppositionens vælgere støtter en offentliggørelse, ligger tallet på omkring 70 pct. for vælgerne, der ville stemme på et parti fra regeringsblokken. Størst støtte er der blandt venstres vælgere. Forskellene mellem vælgerne kan dels forklares med ideologiske forskelle mellem de forskellige grupper, og dels med det forhold, at der eksisterer en "feed-back" mekanisme, således at man påtager sig den holdning, som de politikere man i øvrigt sympatiserer med, har givet udtryk for. Den store støtte blandt Venstres vælgere kan ud fra dette perspektiv forklares ved, at det oprindeligt var Lars Løkke, der først foreslog at testene skulle offentliggøres.

Tabel 1: holdning til offentliggørelse opdelt på partitilhørsforhold					
Hvilket parti ville du stemme på	Ja	Nej	Ved ikke	Total	Antal
A – Socialdemokratiet	43%	48%	10%	100%	238
B – Det Radikale Venstre	39%	59%	2%	100%	40
C – Det Konservative Folkeparti	67%	22%	11%	100%	102
F – Socialistisk Folkeparti	41%	49%	10%	100%	208
O – Dansk Folkeparti	63%	29%	9%	100%	142
V – Venstre, Danmarks Liberale Parti	82%	16%	3%	100%	181
Y – Liberal Alliance	69%	31%		100%	9
Ø – Enhedslisten	18%	74%	9%	100%	42
Andre svar – vil ikke stemme mv.	52%	34%	15%	100%	186
Total	55%	36%	9%	100%	1.155

En anden mulig forklaring, som ikke er i modstrid med de to ovenstående, er en interessebaseret forklaring, hvor personers holdning afhænger af forslaget's betydning for en selv eller for personer, man identificerer sig med. I nedenstående tabel er besvarelsene opdelt på ansættelsessektor offentlig og privat, og som det fremgår, er der en betydelig forskel mellem de to grupper. Blandt de offentligt ansatte er det 48 pct. som støtter offentliggørelse, mens det er hele 60 pct. blandt de privat ansatte, som er positive overfor tanken.

Tabel 2: Holdning til offentliggørelse opdelt på ansættelsessektor					
Ansættelsessektor	Ja	Nej	Ved ikke	Total	Antal
Jeg er privat ansat /selvstændig	60%	32%	8%	100%	465
Jeg er offentligt ansat	48%	41%	11%	100%	238

Resultatet bliver yderligere interessant, når man holder parti konstant, og ser på forskelle mellem offentligt og privat ansatte, som stemmer på det samme parti. Formålet er at undersøge, om der er forskelle som bunder i ansættelsessted og ikke i de tidligere nævnte faktorer (ideologi og feedback fra politikere, man i øvrigt sympatiserer med). I tabellen nedenfor er resultaterne vist for de største partier³. Specielt blandt Socialdemokraternes og SF's vælgere er der betydelige forskelle. Blandt de privatansatte socialdemokratiske vælgere er der et flertal for offentliggørelse, mens der blandt de offentligt ansatte socialdemokratiske vælgere er et flertal mod offentliggørelse. Det samme lader til at være tilfældet blandt SFs vælgere. Der ses ikke samme forskelle mellem privat og offentligt ansatte blandt regeringspartiernes og DFs vælgere. Sat lidt på spidsen tyder det på, at når socialdemokraterne, der i øvrigt som parti er tilhængere af testene, er modstandere af deres offentliggørelse, så hænger det blandt andet

² Der er dog også en svag tendens til, at respondenter med børn i folkeskolen eller i førskolealderen er positive overfor forslaget idet 4 procentpoint flere fra denne gruppe støtter forslaget. Forskellen er dog ikke signifikant (chi-sq test 0,05 signifikansniveau)

³ For de små partier er der for få respondenter til at det er muligt at opdele på ansættelsessektor.

sammen med det faktum, at en stor andel af partiets vælgere er offentligt ansatte, og som sådan er modstandere af offentliggørelse af evalueringsresultater fra den offentlige sektor.

Tabel 3: Holdning til offentliggørelse opdelt på partitilhørsforhold og ansættelsessector

Parti	Sektor	Ja	Nej	Ved ikke	Total	Antal
A - Socialdemokratiet	Jeg er privat ansat /selvstændig	55%	40%	6%	100%	79
	Jeg er offentligt ansat	36%	54%	10%	100%	54
C - Det Konservative Folkeparti	Jeg er privat ansat /selvstændig	67%	23%	10%	100%	59
	Jeg er offentligt ansat	70%	30%		100%	13
F - Socialistisk Folkeparti	Jeg er privat ansat /selvstændig	51%	43%	6%	100%	66
	Jeg er offentligt ansat	37%	47%	16%	100%	68
O - Dansk Folkeparti	Jeg er privat ansat /selvstændig	59%	33%	8%	100%	55
	Jeg er offentligt ansat	71%	25%	4%	100%	25
V - Venstre, Danmarks Liberale Parti	Jeg er privat ansat /selvstændig	81%	16%	3%	100%	95
	Jeg er offentligt ansat	74%	23%	3%	100%	25

På baggrund af det ovenstående virker det således rimeligt at konkludere, at en del af den modstand, der findes i befolkningen mod offentliggørelse af testresultaterne skyldes, at der i gruppen af offentligt ansatte er en generel modstand mod, at der gives offentlig indsigt i resultaterne af arbejdet i den offentlige sektor. At modstanden også findes blandt offentligt ansatte, som ikke selv bliver direkte berørt af den nævnte offentliggørelse af skoletestresultaterne må tilskrives en kultur i den offentlige sektor, der generelt opfatter borgernes indsigt i sektorens resultater som uønskværdige. En sådan kultur er et problem, at viden om resultaterne på de enkelte institutioner er en forudsætning for, at borgerne har den nødvendige viden til dels at vælge og fravælge hvilke institutioner, man ønsker at betjene sig af, og samtidigt er det en forudsætning for, at borgerne kan afgive deres stemmer på et oplyst grundlag.

Man kan let forstå, at man blandt offentligt ansatte er skeptiske overfor den øgede brug af resultatmålinger. For det første er der en risiko for, at den enkelte medarbejder kommer til at bruge uforholdsmæssigt meget af sin tid på disse aspekter. Samtidigt er modstand mod forandringer en næsten universel kraft og risikoen for, at man bliver udsat for tilfældige og fejlbehæftede målinger er da også til stede. Omvendt må man dog fastholde, at der er et behov for at brugere og skatteydere bliver oplyst om de offentlige organisationers resultater. Man kan glæde sig over, at der trods alt også i gruppen af offentligt ansatte er et flertal for at testene skal offentliggøres.

Konklusion

Der er i befolkningen et flertal for, at nationale test skal offentliggøres idet i alt 55 pct. af befolkningen støtter dette, mens kun 36 pct. er modstandere af dette. Opdeler man respondenterne på forskellige grupper viser det sig, at partitilhørsforhold og beskæftigelsessituation har betydning. Der er et flertal for offentliggørelse blandt VKO vælgere, mens et lille flertal af oppositionens vælgere er imod offentliggørelse. Den største forskel ses dog mellem offentligt og privat ansatte, idet hele 60 pct. af de privat ansatte støtter offentliggørelse, mens kun 48 pct. af de offentligt ansatte støtter ideen. Resultatet er så meget desto mere bemærkelsesværdigt, idet ingen andre baggrundsvariabler har signifikant betydning. Der er således ikke statistisk signifikante forskelle mellem besvarelserne på tværs af aldersgrupper, uddannelsesniveau og køn.

Det grundlæggende resultat er således, at der i befolkningen er en generel støtte til offentliggørelsen og at en stor del af den modstand der findes, skyldes at respondenterne

primært svarer som ansatte (i den offentlige sektor) og ikke som borgere eller som brugere af institutionerne. Politikerne bør vælge at lytte til brugerne.

Bl.a. på baggrund af målingen kan man kun opfordre regeringen til at gå videre med planerne, så borgerne kan få indsigt i resultaterne, andre skoler kan lære af de gode skolars resultater og der kan sættes ind overfor de dårligst fungerende skoler. Man bør i denne sammenhæng dog være opmærksom på, at resultaterne såfremt de skal bruges til at sammenligne skolerne, bør korrigeres for social baggrund, som det blandt andet er gjort med CEPOS' sociale korrektion af prøvekaraktererne på landets skoler⁴.

⁴ Se www.undervisningseffekt.dk.